

דיני

טיפול בגינה וצמחים

גינה וצמחים

טיפול

- א- אסור לטפל בצומח כל טיפול שהוא : סיקול אבנים המפריעים לגידול הצמח, השקיה, זיבול, ריסוס, דישון, עקירת צמחי הבר, זמירת הענפים ועוד
- ב- אף הגדל בגידולי - מים, בעציץ נקוב וגם בעציץ שאינו נקוב, אפילו כאשר זה נמצא בתוך הבית – כל הנייל אסורים בו.
- ג- כל עציץ, אפילו שאינו נקוב, הינו מוקצה הוא ואין לטלטלו בשום צורה שהיא [שמלבד איסור מוקצה יש גם חששות של עוקר וזורע]. ויש מי שמתיר להזיזו מבלי להרימו.

טיפול

גינה וצמחים

טיפול

- א- אגרטל, אף שיש בו פרחים וענפי אילנות, אינו מוקצה ומותר לטלטלו.
- ב- עציץ עם אדמה שנפל, אין להרימו ולהחזירו למצבו הקודם ואם נשפכה האדמה שבו אסור להחזירה לעציץ, שכן פעולות אלו מסייעות לגידול הצמח, ואסורות משום זורע. ומותר להזיז בטלטול מן הצד כגון עם הרגל, את העציץ למקום שאינו מפריע לבני הבית.
- ג- אם האדמה נשפכה בבית במקום שמפריע לבני הבית, הרי זה כגרף של רעי ומותר לפנותה אך אסור לשפוך את האדמה לגינה או לחצר.

טיפול

גינה וצמחים

טיפול

- א- אסור לפרוס יריעות ניילון או כל מכסה אחר מעל צמחים וגם אסור להסירם, כשהעושה כן מתכוון לטיפוח הצמחים, אך מותר לפתוח תריס בבית אף שמשפיע על הצמחים שהרי איננו מתכוון.
- ב- מותר להיכנס לחממה (בית - צמיחה לצמחים הזקוקים לטיפול מיוחד) ולפתוח לצורך זה את הדלת ולסגור אותה, ואולם אם פתיחת הדלת לחממה או סגירתה נעשית כדי להשפיע על גידול הצמחים, אין לעשות כן בשבת.

טיפול

גינה וצמחים

השקאה

- א- אסור להשליך זרעים או גרעיני פירות על אדמה רטובה, ואפילו על אדמה יבשה אסור להשליכם, אם זו עומדת להיות מושקית במים או בגשם.
- ב- אסור להניח גלעין אבוקדו וכדו' על כוס מים כדי שיוציא שרשים ויתחיל לצמוח, וכן אסור להוציא גלעין כזה מן הכלי שבו ניתן, ואילו הגלעין עצמו וכן המים שבתוך הכוס והכוס עצמה, כל אלה מוקצה הם ואסורים בטלטול.
- ג- אסור להשקות כל צמח, אפילו צמח שבעציץ שאינו נקוב.

השקאה

גינה וצמחים

השקאה

- א- אסור לשפוך מים על קרקע זרועה או קרקע העומדת לחרישה או לזריעה, גם אם כעת אין עדיין שם כל צמח.
- ב- טוב שלא יאכל בגינתו, אם אמנם עתיד להשתמש במשקים בשעת האוכל והמשקים האלה עשויים להשפיע על עיבוד הגינה;
- ג- מי שאוכל בגינה, ובמיוחד מי שסוכתו נמצאת בגינה, יקפיד לשפוך את מי נטילת - הידים דוקא לתוך כלי; לא ישטוף שם כלים כי אם בתוך קערה; יקפיד שלא לשפוך שיורי הכוס על הקרקע; נתאספו מי - גשם בכלי שנמצא בגינה, אל ישפוך את המים על הקרקע, וכדו'.

השקאה

גינה וצמחים

השקאה

- א- ראוי שלא להטיל מי - רגלים על - גבי עשבים המחוברים לקרקע, כמו כן אסור להתפנות בשדה חרוש העומד לזריעה, ואף יש להזהר מלירוק על - גבי עשבים אלה.
- ב- כיור אשר המים שנשפכים לתוכו זורמים דרך צינור ומגיעים לקרקע זרועה, מותר ליטול ידיים לתוכו בשבת, אם אין זה מגיע מידית על גבי זרעים, אם אמנם אין כוונתו להשקותם עכשיו.
- ג- ברזיה הנמצאת בגינה ששאריות המים ישפכו ישירות לגינה היכולה להצמיח - אסור לשתות ממנה בשבת.

השקאה

גינה וצמחים

השקאה

- א- מותר לפתוח מערכות השקאה ע"י טפטפות מבעוד יום ולהשאירן פתוחות בשבת כדי להשקות את השדה או את הגינה, ולסוגרן מותר גם משחשיכה.
- ב- ממטרות יש שכתבו שאין להפעילם מבעוד יום ולהשאירן פתוחות בשבת.
- ג- בענין מערכת השקאה ממוחשבת - יש לשאול שאלת חכם, כיצד עליו לנהוג בשבת וביו"ט.

השקאה

גינה וצמחים

תלישת פירות

- א- אסור לתלוש פירות, עלים או ענפים מעץ או מכל צמח אחר המחובר לקרקע, גם אם הצמח ופירותיו נתייבשו לגמרי.
- ב- וכן אסור להסיר דבר ממקום גידולו, גם אם אין לו שרשים, כי יש בזה משום איסור קצירה, כמו לתלוש פטריות או אזוב הגדל על סלעים.
- ג- מותר לתלוש פירות מענף שנתלש מן המחובר מבעוד יום. [כשאין בזה איסור של דש].

קט"ף

גינה וצמחים

שימוש באילן

א- מותר לנגוע בעץ, ובלבד שלא ינידנו, שכן העץ הוא מוקצה.

ב- כמו כן אין להישען על עץ ולוא במעט, אלא אם כן גזעו חזק ולא ינוע מכח

האדם הנסמך עליו. וי"א שמותר להישען עליו רק במעט, ולא בחוזקה.

ותשוש - כח לא ישען עליו אפילו במעט, כיון שבעל - כורחו נשען בכל

כוחו.

ג- אין עולים על עץ בין לח ובין יבש, גם אם העץ חזק עד שאיננו מניעו

בשעת הטיפוס עליו, ואם עלה במזיד - אסור לו לרדת ממנו עד מוצאי

היום, ואם עלה בשוגג - מותר לו לרדת ממנו, ואף מחוייב הוא לרדת.

שימוש

גינה וצמחים

שימוש באילן

א- חז"ל אסרו את השימוש:

א- 1. בעץ עצמו

ב- 2. את השימוש בצדי העץ,

ג- - איסור זה נוהג גם במקום מצוה, ואפילו כדי לקיים מצוה עוברת

כגון שופר הנמצא במקומות הנ"ל.

ב- אבל (3) התירו את השימוש בצדי צדדיו של העץ.

שימוש

גינה וצמחים

שימוש

1. השימוש בעץ עצמו, כיצד? -
 - א- אסור להניח על העץ כל דבר, וכן אסור להסיר דבר ממנו, בין ביד ובין במקל (ואם היה דבר מונח על העץ בין השמשות ונפל ממנו משחשיכה, או שנכרי הסירו, הרי הוא מוקצה ואסור בטלטול);
 - a. אסור לקשור חבל בעץ (אפילו בקשר שמותר לעשותו בשבת); אסור לתלות סל בענפיו, וכן אסור להסירו, וכדו'; ואפילו אסרו להניח עליו מבעוד יום דבר שמותר בטלטול, אם עלול להשתמש בו בשבת, גזירה שמא יבוא לקחתו בשבת, ונמצא משתמש בעץ.
 - b. בגד או כיפה שנפלו על עץ או שיח, וכן כדור שנסתבך בין הענפים אסור להורידם בשבת, נפלו משם בשבת מותר להשתמש בהם.
 - c. במה דברים אמורים כשנפלו על הצמח בשבת, אבל אם נפלו עליו לפני השבת ובזמן בין השמשות של כניסת שבת היו על הצמח הרי הם מוקצה לשבת כולה, ואף אם נפלו מהצמח בשבת מוקצה הם ואסורים בטלטול

גינה וצמחים

1. השימוש בצדי העץ, כיצד? -

סל התלוי בגזע העץ או באחד מענפיו, אסור להכניס בו בשבת או להוציא ממנו כל דבר; מעיל התלוי בעץ, אסור להכניס בו בשבת או להוציא ממנו כל דבר; נדנדה המחוברת לעץ, ואפילו רק מצד אחד, אסור להתנדנד בה בשבת; מוט הקבוע בשני עצים, או אפילו קבוע רק בקצה האחד בעץ וקצהו האחר קבוע בקיר או בדבר אחר ולא בעץ, אסור לתלות בו נדנדה בשבת; סולם הנשען על העץ, אפילו מבעוד יום, אסור לעלות עליו בשבת, או לסלקו משם וכדו'.

שימוש

גינה וצמחים

1. השימוש בצדי צדדיו, כיצד? -

- א- סל שנתלה מבעוד יום במסמר התקוע בעץ, מותר בשבת להכניס בו דבר או להוציאו ממנו, אבל אסור לתלות את הסל עצמו או להסירו מן המסמר בשבת; מעיל שנתלה מבעוד יום במסמר התקוע בעץ, מותר להכניס בו דבר בשבת או להוציאו ממנו, אבל אסור לתלות את המעיל עצמו או להסירו מן המסמר בשבת; נדנדה התלויה מבעוד יום על מוט הקבוע בעץ מותר להתנדנד בה בשבת; מגבת התלויה מבעוד יום על חבל הקשור בין עצים, מותר לנגב בה את הידים, אבל אסור להוריד אותה מן החבל, וכדו'. ולא התירו כל אלה אלא אם כן העץ חזק ואינו עשוי להתנענע בשל השימוש בצדי צדדיו.

שימוש

גינה וצמחים

דשא

א- מותר ללכת על - גבי דשא, [אם עשבי הדשא גבוהים - ילך לאט ולא מהר, ובודאי שלא ירוץ שם, שמא יתלוש מן המחובר].

ב- מותר לשבת ולשכב על - גבי דשא, וכן מותר לפרוס עליו שמיכה או מחצלת ולשבת עליה, ואף מותר לנענע את הדשא המחובר אנה ואנה, ובלבד שיזהר שלא לתלוש מן המחובר.

ג- מותר לשבת על שורשו של עץ כשאין השורש גבוה מן הקרקע שלשה טפחים.

דשא

גינה וצמחים

הרחה

- א- אתרוג ותפוח וכל דבר הראוי לאכילה אסור להריח בו בעודו מחובר גזרה שמא יקוץ אותו כדי לאכלו
- ב- הדס מחובר מותר להריח בו שהרי אין הנאתו אלא ריחו וזה יכול לעשות אפילו בעודו מחובר.

הרחה

גינה וצמחים

פירות הנושרים

א- פירות, עלים וענפים שנשרו מן העץ בשבת או ביום טוב או ספק נשרו מבעוד יום ספק נשרו משחשיכה, או פירות, עלים וענפים שנכרי תלש אותם בשבת או ביום טוב אפילו לצורך עצמו, ואפילו ספק אם תלש אותם בו ביום, הרי הם מוקצה, ואסור לטלטלם.

ב- פירות, עלים וענפים שנשרו מן העץ, גם אם נשרו ממנו מבעוד יום, אסור לאסוף אותם בשבת וביו"ט, ממקום גידולם/ממקום שנפלו מהעץ - שכן יש בזה משום מלאכת מעמר.

פירות שנשרו

גינה וצמחים

פירות הנושרים

- א- שלא במקום גידולם כגון שנפלו בחצרו, ונתפזרו, מותר לאסוף מהם מעט מעט כדי לאכול מהם מיד, ולא יתנם לתוך סל או ארגז (כי אם יאסוף את הכל או יתנם לסל או ארגז, ייראה הדבר כעובדין דחול), ואם נפלו במקום אחד, ולא במפוזר, מותר לאסוף את כולם.
- ב- פירות שהתפזרו בבית מותר לטאטא אותם למקום אחד ושם להרימם.

פירות שנשרו

גינה וצמחים

אגרטל

א- אין ליתן פרחים וענפי אילנות באגרטל עם מים בשבת וביו"ט, גם אם היו בו באגרטל מים מבעוד יום (ואפילו אם ייחד אותם מבעוד יום לנוי בבית, כך שאין בהם משום איסור טלטול מוקצה).

ב- בשבת אין להוסיף מים על אלה המצויים באגרטל מבעוד יום, אבל ביום טוב מותר להוסיף.

ג- מותר להוציא בשבת וביו"ט פרחים וענפי אילנות מן המים שבהם היו מבעוד יום, אם אמנם לא הוציאו שורשים בתוך המים.

אגרטל

גינה וצמחים

אגרטל

- א- החזרתם למים אחרי שהוציאם בשבת וביו"ט : באם יש בהם פרחים שיכולים עדין להיפתח - אסור להחזירם, בין בשבת ובין ביום טוב.
- ב- אך עלים וענפי אילנות - מותר להחזירם לאותם המים שהיו שם, אם אמנם אינם עומדים להוציא שורשים.
- ג- כדין ענפי האילנות, כך דין הלולב ביום טוב, ולכן מותר להחזיר בו לולב לתוך המים שהיה בו, ואף מותר להוסיף מים לאלה שבכלי, אבל אין להחליפם במים אחרים.

אגרטל